sara.kuitunen@eduskunta.fi

Viite: Sähköposti 25.9.2017

Asia: Asiantuntijalausunto HE 106/2017 Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018

POHJOIS-POHJANMAAN TE-TOIMISTON ASIANTUNTIJALAUSUNTO VALTION TALOUSARVIOESITYKSESTÄ VUODELLE 2018

Pohjois-Pohjanmaan TE- toimisto lausuu Hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2018 pääluokka 32, Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala, erityisesti teemasta ELY- keskusten ja TE-toimistojen resurssit seuraavasti;

Kasvupolitiikka ja TEM hallinnonalan alustavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Työ- ja elinkeinoministeriö toteuttaa yhdessä hallinnonalan yksikköjen ja ministeriön kanssa kasvupolitiikkaa. Kasvupolitiikan perustana on menestyvä yritystoiminta, joka innovoi, työllistää ja luo hyvinvointia Suomeen.

Kasvupolitiikalla luodaan hallinnonalalla edellytyksiä yritysten uudistumiselle ja toimintaedellytysten parantumiselle, kasvulle ja kansainvälistymiselle, terveelle kilpailulle, työllistymiskynnysten alentamiselle ja työnteon kannustavuudelle sekä työvoimahallinnon uudistumiselle työllistymistä tukevaksi.

Työ- ja elinkeinohallinto toteuttaa kasvupolitiikkaa eri toimenpiteissään ja palveluissaan kiinnittää huomiota vaikuttavaan ja tulokselliseen toteuttamistapaan. Aktiivisen markkinavuoropuhelun kautta vahvistetaan yritysten kasvuhalukkuutta.

Pohjois-Pohjanmaan TE- toimiston kokemukset eri palveluntuottajien kanssa toteutetuista markkinavuoropuhelutilaisuuksista ovat positiiviset kuluneen vuoden ajalta ja yhteistyötahot ovat aktiivisesti osallistuneet tilaisuuksiin. Toimiston näkökulmasta on tärkeä, että tämä toimintatapa on otettu talousarvioesitykseen mukaan.

Kansainvälisesti kilpailukykyisen toimintaympäristön rakentamisessa tavoitellaan kilpailun esteiden ja rajoitusten purkamista sekä lupa- ja viranomismenettelyjen keventämistä.

Pohjois- Pohjanmaan TE- toimiston toiminta-alueen työttömyys on laskenut yli vuoden ajan, mutta alueelle kaivataan edelleen uusia työpaikkoja.

Hanhikivi1 ydinvoimala-hanketta rakennetaan toimiston toiminta-alueelle, Pyhäjoelle, joka tulee olemaa tulevaisuuden iso kansallinen ja kansainvälinen työllisyyshanke. Hanke tulee rakentamisvaiheessa haastamaan osaavan työvoiman saatavuuden näkökulmasta koko Suomen sekä myös Eurooppaa.

Kasvupolitiikka ulotetaan asiakaspalveluun asti yhdistämällä maakuntauudistuksen yhteydessä yritys- ja TE- palvelut liiketoimintalähtöiseksi julkiseksi kasvupalveluksi.

Pohjois-Pohjanmaan TE- toimisto on kuluneen vuoden aikana jo tarkastellut omia palveluprosesseja ja tämä oman toiminnan analysointi sekä kehittäminen jatkumaan tulevien vuosien aikana. Talousarvioesitys tukee tätä toimintaa.

Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikalla on kiinteä yhteys elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaan. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikassa painotuksena on työttömyyden alentaminen, nopea työllistyminen ja kasvun vauhdittaminen vastaamalla yritysten työvoima- ja osaamistarpeisiin sekä luomalla edellytyksiä uudelle yritystoiminnalle. Työvoimakoulutusta uudistetaan ja suunnataan entistä enemmän yrityslähtöiseksi. Resursseja kohdennetaan työnhakijoiden aktivointiin, joka tukee työvoiman saatavuutta yrityksissä.

TE- toimistojen yritys- ja työnantajalähtöinen työnvälitys tukee nopeaa työllistymistä ja avointen työpaikkojen mahdollisimman tehokasta täyttöä. Yksityisten työvoimapalveluiden roolia palvelujen tuottajana lisätään.

Yksityisiä palveluntuottajia otetaan koko ajan entistä enemmän mukaan palveluiden kehittämiseen sekä palvelutuotantoon. Palveluiden hankintaprosesseja kehitetään sekä pilotoidaan eri palveluluiden hankinnan muotoja.

Työttömien määräaikaishaastatteluja toteutetaan aiempaa useammin kasvokkain, ja tehostettua palvelua tarvitsevia ohjataan ulkoisten palvelutuottajien tarjoamiin palveluihin. TE- toimistot toteuttavat määräaikaishaastatteluja omana toimintana sekä ostopalveluna.

Työnhakija roolia työnhaussa aktivoidaan. Työttömät ja osa-aikatyössä olevat velvoitetaan hakemaan aikaisempaa tiiviimmän raportointivelvollisuuden velvoittamaan osaehtoisesti työtä. Lisäksi työtarjouksia tehdään entistä enemmän työttömille ja osa-aikatyössä oleville.

Hallinnonalan määrärahat

Vuoden 2018 talousarvioesityksen mukaan Työllisyys- ja yrityspolitiikan määrärahaksi ehdotetaan tulevalle 2018 vuodelle 327 050 000 euroa. Vuoden 2016 tilinpäätöksen summa on ollut 598 495 000 euroa. Vuoden 2017 talousarvio on ollut 423 753 000 ja lisätalousarvio 10 000 000 euroa. Vuodelle 2018 määrärahan kokonaisuus on huomattavasti pienempi kuluvaan vuoteen ja vuoteen 2016 verrattuna. Työmarkkinatilanne kokonaisuudessa

on parantunut, mutta mm. pitkään työttömänä olevia asiakkaita sekä nuoria asiakkaita on edelleen olemassa. Työmarkkinat ovat muuttuneet ja entistä useamman työntekijän työuraan kuuluu jossakin vaiheessa todennäköisesti TE-toimiston asiakkuus.

Työ- ja elinkeinotoimisto tvalmistautuvat julkisen kasvupalvelun uudistukseen eri toimenpitein. TE- toimistossa on käynnissä eri asiakasryhmille kohdennettuja tulosperusteisia ostopalveluhankintoja. Ei osteta enää määrää ja toimenpiteitä, vaan tuloksia.

Tulosperusteiset palveluhankinnat haastavat hallintoa määrärahan seurannan osalta. Palveluhankinnat edellyttävät määrärahan budjetointia koko palveluhankinnan osalle ja tulokset maksetaan viiveellä syntyneiden tulosten mukaan. Uusi toimintatapa haastaa määrärahan seurantajärjestelmää.

Vuoden 2018 talousarvioesitys sisältää työnhakija-asiakkaan aktiivisemman roolin kasvu. Määräaikaishaastattelut ovat jo selkeästi osoittaneet, että asiakkaan aktivointi tuo selkeästi painetta siihen, että asiakkaalla on entistä enemmän kysymyksiä ja kontakteja TE- toimistoon päin. TE- toimiston haaste on toimivat, käyttäjäystävälliset tietojärjestelmät. Määräaikaishaastattelujen toteuttamiseen talousarvioesityksessä on osoitettu erillistä määrärahaa vuoden 2017 tavoin.

Tietojärjestelmät kehittyvät koko ajan ja niiden toivotaan olevan käyttäjäystävällisiä, jotka ottavat huomioon eri asiakasryhmät. Henkilöasiakkaan aktivointi tuo suuren määrän asiakkaiden tuottamaa tietoa, joka on pystyttävä tietoteknisesti suodattamaan.

Työmarkkinatoria ollaan valmistelemassa ja käyttöönottamassa, joka on TE-toimiston näkökulmasta oikein hyvä asia. Heinäkuun 2017 alusta käyttöönotettiin asiakkaiden oma - asiointipalvelun kautta tehtävä sähköinen palvelutarpeen arviointi ja lisäksi asiakaspalvelussa hyödynnetään profilointityökalua.

Uudistusten viestintään tulee kiinnittää huomiota, että asiakkaat saavat tiedon uudistuksista sekä siitä mitä heiltä odotetaan ja mitkä ovat heidän oikeudet ja velvollisuudet.

Palkkatuettu työ ja ohjaamotoiminta

Palkkatuettua työtä kohdennetaan entistä enemmän yksityiselle sektorille ja vähennys tapahtuu kunta ja kuntayhtymän palkkatuetusta työstä. Tämä linjaus on selkeästi nähtävillä talousarvion määrärahan budjetoinnissa eri sektoreille.

Yhdistysten, säätiöiden ja rekisteröityjen yhdistysten palkkatuella työllistämistä on vaikeuttanut palkkatuella työllistettyjen keskimääräinen 3000 henkilön kiintiö. Asetettu kiintiö rajoittaa olennaisesti ko. toimijasektorin työllistämistä ns. 100 % palkkatuella.

Ohjaamotoimintaan vuoden 2018 talousarvioesityksessä on osoitettu määrärahaa ja sitä kautta nuoret asiakkaat saadaan ohjaamopalveluiden piiriin. Toiminnan vakinaistaminen talousarvioesityksen mukaan on myönteinen asia. Pohjois-Pohjanmaan TE- toimiston alueen kunnat ovat aktivoituneet ohjaamotoiminnasta ja tarvetta olisi useamman ohjaamon perustamiseen. Pohjois-Pohjanmaan alueella toimii tällä hetkellä kaksi ohjaamoa.

Vaikuttavuuden lisääminen

Talousarvioesityksen mukaan TE- palvelun kokonaistehokkuus, TE-palvelun kohtaantotehokkuus ja TE- palvelun kustannustehokkuus tavoite on näiden kaikkien osalta 82. On postiviinen asia, että nämä tehokkuustavoitteet on talousarvioesityksessä selkeästi esitetty.

Tehokkuuden eri osa-alueet koostuvat eri osa puolten yhteistyöstä. TE - toimiston toiminta edellyttää tiiviimpää markkinavuoropuhelua eri toimijoiden välillä sekä ketterää toimintaa.

Johtaja Maire Mäki

Palvelujohtaja Pirjo Juntunen